

**SKÖTSELPLAN FÖR
NATURRESERVATET GRANHAMMARSBRÄNNAN
i Kungsörs kommun**

Foto: Länsstyrelsen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BESKRIVNINGSDDEL.....	3
1. Syfte med naturreservatet.....	3
2. Beskrivning av bevarandevärdena	3
2.1. Administrativa data.....	3
2.2. Beskrivning av området	3
2.3. Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning.....	4
2.4. Områdets bevarandevärden.....	
PLANDEL	7
3. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder.....	7
4.1. Uppföljning av skötselåtgärder	8
4.2. Uppföljning av Natura 2000-bevarandemål.....	
5. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder.....	9
6. Källförteckning	9

Skötselplan för naturreservatet Granhammarbrännan i Kungsörs kommun

BESKRIVNINGSDDEL

1. Syfte med naturreservatet

Huvudsyftet med reservatet skall vara att skydda en lövbränna med dess flora, fauna och naturliga successioner.

Områdets nyttjande för forskning skall främjas.

2. Beskrivning av bevarandevärderna

2.1. Administrativa data

Objektnamn	Granhammarsbrännan
Objektnummer	19-02-81
RegDOS-nummer	1359
Skyddsform	Naturreservat
Län	Västmanland
Kommun	Kungsör
Naturgeografisk region	24. Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken
Karta	Terrängkartan: 10G NV Fastighetskartan: 10G 6c och 10G 7c
Lägesbeskrivning	Ca. 5 km sydväst om Kungsör
Fastigheter	Granhammar 4:9
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västmanlands län
Areal	163 ha
Markslag	Produktiv skogsmark 153,1 ha Övrig mark 9,9 ha
Natura 2000, naturtyper	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7141) 2 ha Västlig taiga (9010) 132,5 ha Lövsumpskog (9080) 1,6 ha
Natura 2000, arter	Platt spretmossa (<i>Herzogiella turfacea</i>)

2.2. Beskrivning av området

Granhammarsbrännan består i huvudsak av en blandskog som är starkt präglad av en stor skogsbrand som drog fram genom området 1914. Hela den centrala delen av området har lövbrännekaraktär med en lövträdsvegetation av björk och asp men även en del gran, dessutom finns ett inslag av sälg och rönn i området. Områdets västligaste del utgörs av ett tämligen rent granbestånd med en del lågor och död ved. I Granhammarsbrännan finns flera

fuktiga partier med sumpskog, i nordöstra delen finns ett särskilt väl utvecklat alkärr och i centrum av området återfinns en tallmosse. Skogen är mestadels orörd med god tillgång på död ved, dock är vissa delar av skogen gallrad och vissa mindre partier har avverkats i sen tid och granplanterats, där sker nu igenväxning med löv. Området har en stor betydelse för fågel- och insektsfaunan genom sin mångformighet och rikedom på död ved. Även kryptogamfloran är artrik.

Genom området går en linbana som tidigare transporterat kalk från ett kalkbrott söder om Hjälmarens till en cementfabrik i Köping.

2.3. Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Historiskt sett har området varit skogsbevuxet. Efter den stora branden 1914 så har området huvudsakligen lämnats orört, endast mindre partier har gallrats eller avverkats.

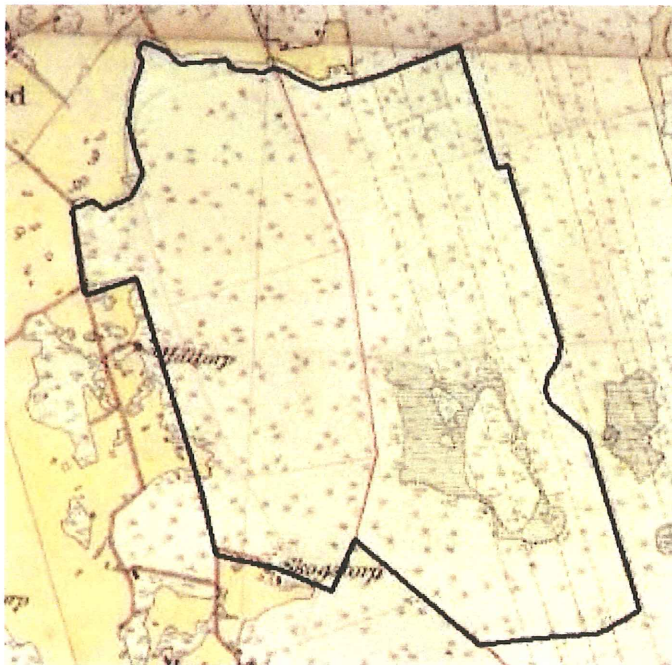

Bild 1. Häradskarta från 1907. © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188.

2.4. Områdets bevarandevärden

2.4.1. Biologiska bevarandevärden

Delområde 1: Skogen

Skogen utgör ett representativt exempel på en naturtyp som idag är sällsynt i södra Sverige. Områdets mosaikartade karaktär med brandgenererad skog på blockrika marker och ett betydande inslag av våtmarker, har gett upphov till en intressant flora och fauna. Särskilt kryptogamfloran som är knuten till lövträden är artrik. Här växer bl.a. ägghättemossa

(*Othotrichum patens*) och stor aspticka (*Phellinus populicola*). Den höga andelen död och döende ved skapar gynnsamma förhållanden för en mängd arter.

I områdets sydligare delar har skogen avverkats i sen tid och planterats med gran. Efter naturreservatets bildande 1998 har dessa delar lämnats att växa igen med löv.

Merparten av Granhammarsbrännan är utpekad i Natura 2000-nätverket som "västlig taiga" (9010), "lövsumpskog" (9080) och "öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn" (7140). Vidare är Natura 2000-arten platt spretmossa (*Herzogiella turfacea*) anmäld för området. Detta innebär att en s.k. gynnsam bevarandestatus måste upprätthållas/uppnås för naturtyperna och arten. D.v.s. att de utpekade värdena långsiktigt ska finnas kvar i området och att platt spretmossa ska ha en långsiktigt livskraftig population.

Tabell 1. Arter funna vid nyckelbiotopsinventeringen 1995. CR = Akut hotad art, EN = Starkt hotad art, VU = Sårbar art, NT = Missgynnad art, DD = Kunskapsbrist, S = Signalart, N2000 = Utpekad Natura 2000-art

Namn		Viktiga levnadsbetingelser	Anm.
<i>Arthonia leucopellaea</i>	kattfotslav	gamla träd i skuggiga lägen	S
<i>Arthonia spadicea</i>	stor rostfläck	slät bark på lövträd	S
<i>Bazzania trilobata</i>	stor revmossa	skog med hög och jämn luftfuktighet	S
<i>Buxbaumia viridis</i>	grön sköldmossa	murkna lågor och stubbar	S, N2000
<i>Calypogeia suecica</i>	vedsäcksmossa	ved i något fuktig skog, kontinuitetskog	VU, S
<i>Geocalyx graveolens</i>	terpentinmossa	fuktig klibbal- och gråalskog	S
<i>Helodium blandowii</i>	kärrkammosa	fuktig skog	S
<i>Herzogiella seligeri</i>	stubbasprenmossa	mjuk, murken fuktig ved	S
<i>Herzogiella striatella</i>	trind sprenmossa	fuktig humusrik jord	S
<i>Herzogiella turfacea</i>	platt sprenmossa	gammal sumpskog	N2000
<i>Jungermannia leiantha</i>	rörsvepemossa	jord och murken ved i skuggig miljö	S
<i>Nowellia curvifolia</i>	långfliksmossa	gamla stubbar och avbarkade stammar	S
<i>Orthotrichum patens</i>	ägghättemossa	gles skog med stort inslag av asp	VU, S
<i>Phellinus populicola</i>	stor aspticka	stammar på levande och döende aspar	NT
<i>Rhytidiadelphus loreus</i>	västlig hakmossa	trädrötter med konstant fuktighet	S
<i>Sphagnum wulfianum</i>	bollvitmossa	barrsumpskog	S
<i>Ulotia crispa</i>	krusig ulota	hög luftfuktighet	S

Delområde 2: Linbanegatan

Delområde 2 utgörs av en linbanegata med ett servitut som ger linbaneinnehavarna rätt att kalhugga marken under linbanan samt i en 15 m zon på var sida av linbanan. Vidare finns det även en 10 m zon utanför 15 m zonen där servitutet ger rätt att hålla nere trädhöjden så att fallande träd inte skadar banan.

Området saknar kända biologiska bevarandevärden.

2.4.2. Geologiska bevarandevärden

Berggrunden utgörs av urgranit med mindre inslag av grönsten. Jordarterna domineras av morän, delvis blockrik, och torv (Stora Hjortronmossen, ca 12 ha, samt ett antal mindre kärr). Endast inom små områden går berget i dagen. En mindre husbehovstäkt (morän) finns i området.

2.4.3. Kulturhistoriska bevarandevärden

Området korsas av en linbana som man använde för att transportera kalk till en cementfabrik i Köping. Linbanan är den enda i Sverige som idag är bevarad i funktionsdugligt skick i hela sin längd och man arbetar med att byggnadsminnesförklara linbanan.

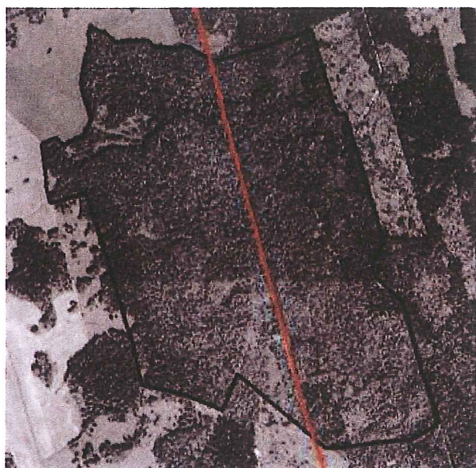

Bild 2. Kalklinbanan som genomkorsar reservatet. © Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188.

2.4.4. Intressen för friluftsliv

Granhammarsbrännan är till stora delar storblockigt och svårframkomligt. Friluftslivet i området är begränsat till nyttjande av området baserat på naturgivna förutsättningar.

PLANDEL

3. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Delområde 1: Skogen

Bevarandemål

Målet för området är att bevara en aspdominerad lövbränna, intressant lövsumpskog och våtmarker.

- Arealen för naturtypen "västlig taiga" ska uppgå till minst 132,5 ha.
- Arealen för naturtypen "lövsumpskog" ska uppgå till minst 1,6 ha.
- Arealen för naturtypen "öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn" ska uppgå till minst 2 ha.
- Andelen död ved ska uppgå till minst 20 %.
- Andelen lövträd, främst asp men även björk och al, i området ska vara minst 70 %.
- Området ska hysa en livskraftig population av platt spretmossa.

Skötselåtgärder

- Naturvårdsbränning av utvalda delar ska utföras vid regelbundna intervall så att det ständigt i området finns olika successionsstadier av lövbränna. Bränning ska föregås av särskild planering. Lövsumpskogen ska inte brännas, det är viktigt är att naturvårdsbränningen i området inte skadar arten platt spretmossa som växer i områdets brandrefugiala sumpskogar.
- För att hålla efter gran och öka mängden död ved ska ringbarkning alternativt avverkning av gran utföras.

Delområde 2: Linbanegatan

Bevarandemål

Området saknar biologiska bevarandemål

Skötselåtgärder

- Servitutägarna har rätt att kalhugga marken på ett avstånd av 15 m på vardera sidan av linbanan. Vidare har de rätt att på ytterligare 10 m från vardera sidan hindra att skogen blir så hög att fallande träd kan skada linbanan.

Friluftsliv

Området skall vara tillgängligt för allmänheten baserat på områdets naturliga förutsättningar. Nyttjandet får inte medföra slitage i en sådan omfattning att syftet med reservatet motverkas.

Mål

- Information om reservatet och dess bevarandevärden, samt om vad allmänheten ska tänka på, lämnas på informationsskyltar.
- I anslutning till naturreservatet skall det finnas en parkeringsplats.

4. Uppföljning

4.1. Uppföljning av skötselåtgärder

Ansvariga entreprenörer utför för dokumentation av de åtgärder som genomförts. Hur dokumentation ska ske ska anges av länsstyrelsen vid kontraktering.

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av genomförda skötselåtgärder görs direkt efter att åtgärderna har utförts.

4.2. Uppföljning av Natura 2000-bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål enligt Naturvårdsverkets riktlinjer genomförs för;

- platt spretmossa.
- arealen av naturtypen "västlig taiga".
- arealen av naturtypen "lövsumpskog".
- arealen naturtypen "öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn".
- andelen död ved i området.
- andelen lövträd.

5. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var (skötselområde)	Prio ¹	Finansiering
Bränning	var 30: e år eller vid behov	olika delar av 1	3	Medel för vård av naturreservat
Ringbarkning av gran	vid behov	1	2	Medel för vård av naturreservat
Avverkning av gran	vid behov	1	3	Medel för vård av naturreservat
Biotopvårdande åtgärder	vid behov	1	3	Medel för vård av naturreservat

6. Källförteckning

Gärdenfors, U. (ed.) 2005. *Rödlistade arter i Sverige 2005 – The 2005 Red List of Swedish Species*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala

Hallingbäck, T. & Holmåsen, I. 2000. *Mossor – En fälthandbok*. Protocol Grafiska AB, Örebro

Länsstyrelsen i Västmanlands län. 2005. *Bevarandeplan Natura 2000 Granhammarsbrännan SE0250172*.

Nitare, J. (red.) 2000. *Signalarter Indikatorer på skyddsvärd skog Flora över kryptogamer*. Skogsstyrelsen, Jönköping.

Servitutdokument från 1939 för skötsel av linbanegatan.

Bilaga:

1. Karta över delområden, parkering och informationstavla
2. Karta över Natura 2000

¹ Prio 1 innebär att åtgärden ska utföras inom 1-2 år, Prio 2 inom 3-5 år och Prio 3 tidigast om 5 år.

Teckenförklaring

naturreservatsgräns

fastighetsgräns

delområde 1

delområde 2

P

parkering

i

informationstavla

Skala: 1:10 000

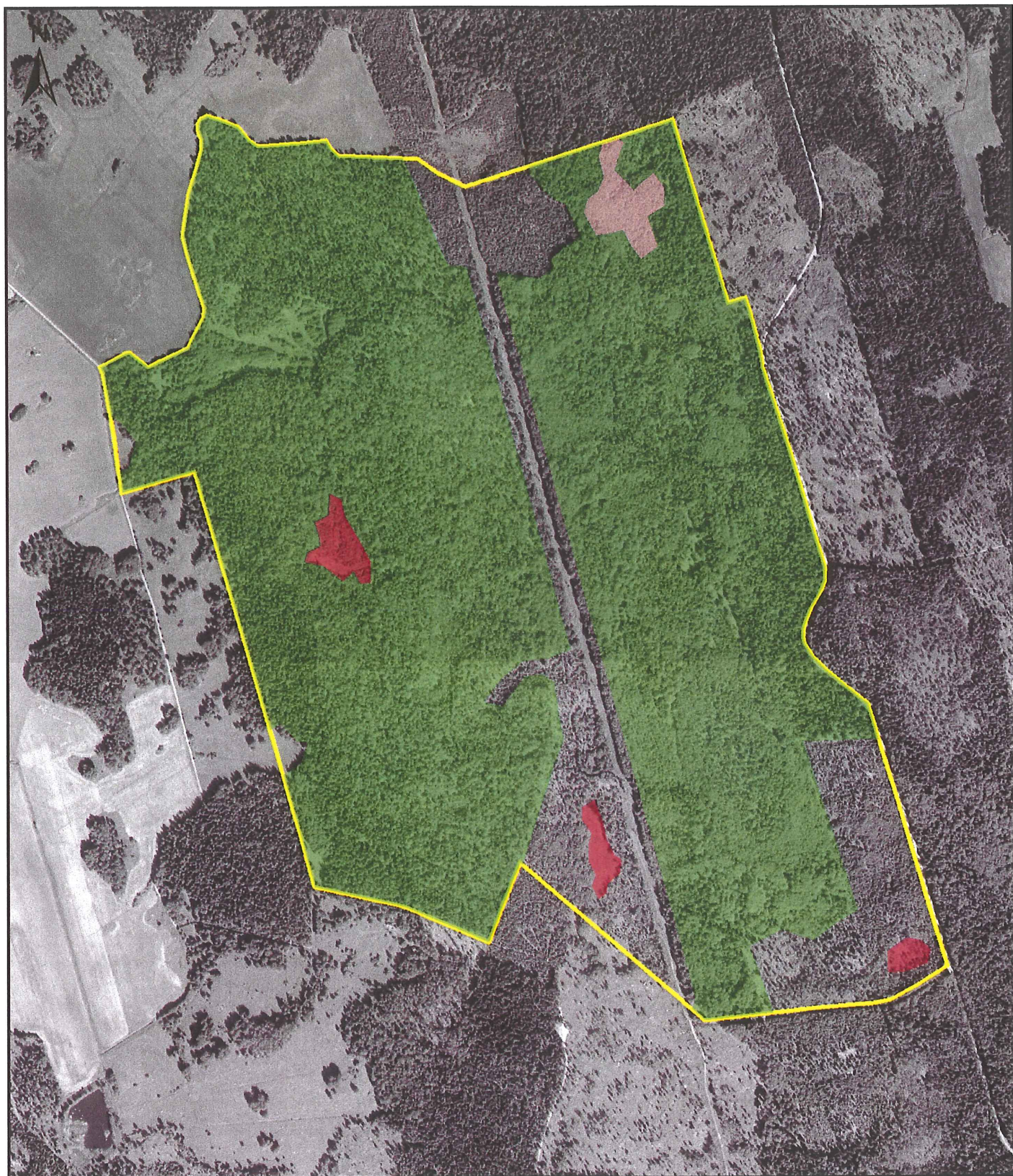
0 125 250 500 Meters

LÄNSSTYRELSEN
Västmanlands län

Skötselplanekarta

Bilaga 2:2. Natura 2000
Tillhörande Länsstyrelsens beslut
2006-12-01 för naturreservatet
Gramhammarsbrännan.
Dnr 511-10996-05

Teckenförklaring

Skala: 1:10 000

- Natura 2000
- Västlig taiga
- Intermediärt kärr
- Lövsumpskog

0 125 250 500 Meters